

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudkyně Daniely Zemanové a soudce Miloslava Výborného v právní věci žalobce: **P. K.**, zast. JUDr. Michaelou Pretschovou, advokátkou se sídlem Pražská 2951, Varnsdorf, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5 - Smíchov, proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 10. 2013, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 10. 2014, čj. 75 Ad 24/2013-32,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím ze dne 22. 8. 2013 žalovaná žalobci zvýšila od 1. 1. 2012 starobní důchod na 14 969 Kč a od ledna 2013 na 15 144 Kč. Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí námitky, které žalovaná rozhodnutím specifikovaným v záhlaví zamítla. Žalovaná uvedla, že dobu péče žalobce o tchána (od 1. 4. 2006 do 30. 9. 2006) nelze hodnotit jako dobu vyloučenou ve smyslu § 16 odst. 8 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, neboť v této době byl žalobce účasten dobrovolného důchodového pojištění. Žalobce se dál bránil žalobou, kterou krajský soud zamítl.

II.

Stručné shrnutí argumentů obsažených v kasační stížnosti

[2] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti v záhlaví cit. rozsudku kasační stížnost. Domnívá se, že pro účely výpočtu výše jeho důchodu žalovaná i krajský soud nesprávně zhodnotily dobu pojištění od 1. 4. 2006 do 30. 9. 2006. Upozorňuje, že žalovaná měla vyhovět jeho žádosti. Namísto zohlednění doby dobrovolně placeného důchodového pojištění měla započít v této době souběžně vykonávanou péči jakožto dobu vyloučenou. Pokud, jak konstatoval krajský soud, není kolize doby péče a dobrovolného důchodového pojištění upravena v zákonu, nemělo by to ve svém důsledku při výpočtu výše důchodu jít k tíži žalobce. Dále stěžovatel považuje závěry krajského soudu za nepřesvědčivé, neboť ve sporném období byl do vyměřovacího základu zahrnut příjem ve výši 54 600 Kč (vypočten z částky zaplaceného dobrovolného pojistného). Proto i tuto dobu lze považovat za dobu vyloučenou ve smyslu zákona o důchodovém pojištění. Stěžovatel má mj. za to, že na jeho situaci musí uplatnit pro něho výhodnější varianta výpočtu výše důchodu, neboť by bylo absurdní, aby se vlivem zaplacení dobrovolného důchodového pojištění jeho důchod fakticky snížil.

[3] Dobrovolné důchodové pojištění si stěžovatel totiž platil, aby se doba péče o rodiče jeho manželky negativně neodrazila na výši jeho v budoucnu přiznaném důchodu. Přitom uvádí, že zákonem č. 152/2007 Sb. bylo omezení součtu kalendářních dnů spadajících do vyloučené doby dle § 16 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění zrušeno, a proto u něho po zaplacení dobrovolného důchodového pojištění odpadl důvod pro jeho placení. Toto pojištění by tedy neplatil, pokud by věděl, že doba, po kterou pečoval o rodiče jeho manželky, bude bez omezení zákona i tak pojištěna. Zda dobrovolné pojištění zaplatí nebo ne, se stěžovatel rozhodoval za zcela jiné situace, než jaká nastala po změně zákona ohledně započítávání doby péče.

[4] Mj. stěžovatel soud informuje, že OSSZ v Děčíně požádal o vrácení dobrovolně zaplaceného pojistného za dobu 1. 4. 2006 do 30. 9. 2006, avšak jeho žádost byla zamítnuta. K žalobě pak rozsudkem ze dne 31. 7. 2013, čj. 75 Ad 7/2012-21 Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodnutí žalované potvrdil a uvedl, že o dobrovolně zaplacené pojistné bude stěžovateli zvýšen vyměřovací základ důchodu. Žalovaná tento názor krajského soudu nerespektovala. Z těchto důvodů stěžovatel navrhuje v záhlaví označený rozsudek zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

[5] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III.

Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[6] Před posouzením kasační stížnosti Nejvyšší správní soud hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení; dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti,

pokračování

byla podána včas a osobou oprávněnou, a z těchto důvodů ji tedy není potřebné odmítnout. Důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů; neshledal přitom žádné vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] V řízení před krajským soudem stěžovatel uvedl, že žalovaná nevyhověla jeho žádosti o započítání doby péče (vyloučené doby) namísto doby dobrovolného důchodového pojištění placeného od 1. 5. 2006 do 30. 9. 2006. Jelikož § 16 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném do 30. 6. 2007 omezoval maximální součet vyloučených dob na 1825 kalendářních dnů*, stěžovatel za účelem zachování pro něj výhodnějšího zhodnocení vyloučených dob se na dobu od 1. 5. 2006 do 30. 9. 2006 přihlásil k dobrovolnému důchodovému pojištění a splátky dobrovolného pojistného zaplatil. Následnou legislativní změnou bylo toto omezující ustanovení ze zákona vypuštěno. Stěžovatel se tedy domníval, že později odpadl důvod k zaplacení dobrovolného pojistného na důchodovém pojištění. Pokud by dobrovolné pojistné nezaplatil, dostal by prý o 135 Kč měsíčně na důchodové dávce víc.

[9] Krajský soud stěžovateli sdělil, že kolize „*doby péče není upravena ve vztahu k dobrovolnému důchodovému pojištění podle § 6 zákona o důchodovém pojištění, neboť odkaz či konkrétní právní úprava, ve vztahu k dobrovolnému důchodovému pojištění v ustanovení § 16 odst. 8 zákona o důchodovém pojištění chybí a není tak důvod dobu dobrovolného důchodového pojištění vylučovat*“. Konstatoval, že žalovaná postupovala správně, pokud hodnotila sporné období nikoliv jako dobu péče (dobu vyloučenou), ale jako dobu dobrovolného důchodového pojištění. Pro jiný postup chybí zákonný podklad.

[10] Nejvyšší správní soud se s právním posouzením věci krajským soudem ztotožňuje. Ust. § 16 odst. 8 vskutku odkazuje jen na § 5, nikoliv na § 6. Žalovaná proto správně pro účely výpočtu vyšší důchodové dávky stěžovatele nepovažovala za vyloučenou dobu ve smyslu § 16 zákona o důchodovém pojištění období, v němž stěžovatel zaplatil dobrovolné důchodové pojistné (§ 6 odst. 2 téhož zákona). Zákonodárce na rozdíl od jiných typů krytí dob pojištění, náhradních dob a dob vyloučených výslovně neupravil řešení souběhu dobrovolného důchodového pojištění a doby péče, jakožto doby vyloučené. Měl tedy zřejmě za to, že v případě souběhu těchto dvou typů účastí na důchodovém pojištění vždy převáží dobrovolné důchodové pojištění nad dobou vyloučenou. Z pozice vázanosti správních orgánů zákonem jiný výklad § 16 odst. 4 ve spojení s § 16 odst. 8 zákona o důchodovém pojištění neobstojí. Pro pořádek zdejší soud ještě uvádí, že v případě souběhu doby pojištění (i doby dobrovolného důchodového pojištění) a doby vyloučené, se § 14 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění neaplikuje (viz rozsudek NSS ze dne 24. 9. 2009, č. 6 Ads 103/2009-64, č. 1973/2010 Sb. NSS).

* Pokud součet vyloučených dob pojištěnce přesahoval 1825 dnů, vyloučené doby se redukovaly na polovinu, což mělo negativní dopad na výši v budoucnu přiznaného důchodu.

[11] V kasační stížnosti stěžovatel dále polemizoval s názorem krajského soudu, že v období od 1. 5. 2006 do 30. 9. 2006 nezískal žádné příjmy. Konkrétně uvedl, že v osobním listu důchodového pojištění je z důvodu zaplacení pojistného na dobrovolném důchodovém pojištění za toto období zaznamenán vyměřovací základ (příjem) ve výši 54 600 Kč. Zdejší soud nepovažuje názor krajského soudu ohledně příjmů stěžovatele za toto období za nepřesvědčivý, neboť stěžovatel skutečně v daném období žádné příjmy nevykázal. On se jen ve smyslu § 6 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění dobrovolně přihlásil k účasti na důchodovém pojištění a dobrovolné pojistné za 6 měsíců v celkové výši 15 288 Kč zaplatil. Následně mu žalovaná na základě propočtu zaplacené částky pojistného vepsala do osobního listu důchodového pojištění vyměřovací základ ve výši 54 600 Kč.

[12] Tato námitka tudíž není důvodná.

[13] Stěžovatel dále správní soudy upozornil, že by dobrovolné důchodové pojistné neplatil, pokud by věděl, že období, během něhož pečoval o rodiče jeho manželky, bude bez omezení vyplývající ze zákona o důchodovém pojištění i tak pojištěné. O tom, zda dobrovolné pojistné zaplatí, nebo ne, se rozhodoval za zcela jiné situace, než nastala po změně tohoto zákona zákonem č. 152/2007 Sb.

[14] Touto výtkou se stěžovatel vlastně domáhá „oduznutí“ účinků vlastního právního jednání, které u vědomí tehdejší právní úpravy učinil. Z perspektivy ideové konstrukce (nejen) důchodové legislativy je takové vrácení následků jeho jednání nemyslitelné (obdobně se při pozdější změně právních předpisů nevracejí ani již zaplacené správní poplatky – k tomu srov. rozsudek NSS ze dne 3. 4. 2014, čj. 1 Afs 98/2013 - 41, věc *PLAY & WIN*). V systému důchodového pojištění je obecně rozhodným právem ta úprava, která je účinnou v době vzniku nároku na důchod a doby „získané“ v minulosti lze hodnotit pouze v případě, že přechodná ustanovení na takovou situaci pamatují. V průběžně financovaném systému důchodového pojištění závislém na možnostech ekonomicky aktivní generace financovat důchodový systém nelze vyloučit změny, které omezí nebo jinak modifikují nároky osob ucházejících se o důchod. Jiný přístup by zcela znemožnil změny důchodového systému pro období celých generací a jakákoli změna by musela být přijímána v předstihu cca 40 let (srov. rozsudky NSS ze dne 12. 3. 2008, čj. 6 Ads 141/2007-40, č. 1608/2008 Sb. NSS, a ze dne 30. 1. 2008, čj. 6 Ads 23/2007-101, č. 1549/2008 Sb. NSS).

[15] Ani tato výtka tedy není důvodná.

[16] Konečně zdejší soud sdílí názor krajského soudu, že žalovaná nerozhodla v rozporu s právním názorem Krajského soudu v Ústí nad Labem (viz bod [4] shora). Krajský soud sice i v tomto případě rozhodoval o věci stěžovatele, nicméně otázka vznesená v žalobě (vrácení zaplaceného pojistného) se lišila od otázky, kterou stěžovatel vznesl v námitkách, o nichž bylo rozhodnutím označeným v záhlaví rozhodnuto. Krajský soud tedy ve věci čj. 75 Ad 7/2012-21 ani nemohl vyjádřit právní názor, který by žalovanou dle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázal v řízení, které je předmětem tohoto kasačního přezkumu.

pokračování

[17] Nad rámec nezbytně nutného zdejší soud uvádí, že rozumí snaze stěžovatele o dosažení pro něj výhodnějšího způsobu výpočtu důchodu. Soudní moc však nemůže pružně přizpůsobovat výklad jakéhokoliv právního ustanovení momentální skutkové situaci a měnit či přepisovat zákon jen pro tvrdost jeho aplikace. Takovýmto způsobem by soud vykročil z mezí, které mu v systému dělby moci ukládá český právní řád. Nejvyšší správní soud nicméně stěžovateli dává na vědomí institut odstranění tvrdosti zákona (§ 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). Tento institut slouží jako korektiv přísnosti nebo nespravedlivosti dopadů právních předpisů důchodového pojištění. Pokud se stěžovatel domnívá, že dopad zákona je na něj nepřiměřeně tvrdý, může k dosažení zamýšleného cíle, tj. započtení doby péče, využít právě žádosti o odstranění tvrdosti zákona.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[19] O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalované, které by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec běžné činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. června 2015

Zdeněk Kühn
předseda senátu